

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicorum, Et Aliorum
Ecclesiasticorum Speculum**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

An Clericis permittenda sit venatio. cap.viii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

in officio delinquentibus, officij eius in ne-
 gis, litibus, & causis ecclesiasticis, ac spiritualibus
 quocendi vsum perpetuò, aut ad tempus prohibere.
 heque eorum appellatio interdictionem Ordinarij su-
 mda. Debent autem, vt Hostiensis & Panoormitanus
 edant, in principio sui officij iurare. Primò quod de
 veritate veritatis, & audient, & requisiti fuerint, sine
 constitutione veritatis, & commissione falsitatis confi-
 ciant instrumentum ^b. Ideo si requisiti non conficiunt
 instrumentum, periuri sunt. Similiter si falsitatem com-
 mitterent ^c. Secundò, iurant, quod secreta ipsis ex iusta
 causa iniuncta celabunt. Quod si parti aduersæ attesta-
 tione, antequam sint publicatæ, pandant, periuri quo-
 que dicuntur, & pœna falsi tenentur ^d; alias cum sint
 potestatis publicæ, debent palàm, & non latenter confi-
 cere instrumenta ^d. Tertio, super vsuario, contractu,
 vel suo fraudem inito, vel alio quocumque illicito,
 quod nullum conficiunt instrumentum, alioqui periuri
 in officio efficiuntur, debentque puniri, & ab officio
 deponi, seu remoueri ^e. Quarto, quod de omnibus in-
 iunctis, quæ conficiunt, tenebunt penes se proto-
 colum (vt vocant ^e). Quintò, quod erunt fideles illi,
 quos fuerint constituti. Et si scirent damnus illius tra-
 hant, illi reuelabunt per se, vel alium certum nuntiũ ^h.
 Sextò, quod officium istud ipsis iniunctum cupiditate,
 amore, odio, & timore remotis, in omnibus, & per
 omnia secundum bonam consciẽtiã fideliter exequen-
 tur. Est autem hoc officium institutum, & inuẽtum,
 in contractus legitimi ad cautelam presentium, & me-
 moriam futurorum, manu publica notarentur, ne eo-
 rum obliuio induceretur ^k. De horum officio vide
 de hoc constitutiones in Synodo Mediolanensi part. 2.

Auelicis permittenda sit venatio. CAP. VIII.

Inter negotia secularia clericis prohibita numeratur
 & illud ^l; Canes, & aues sequi ad venandum: nec
 iniuria. Nam alibi iure pontificio cautum, & sta-
 tum est ^m, vt Episcopum, presbyterum, aut diacono-
 canes aut accipitres, aut huiusmodi ad venandum
 habere non liceat. Beatus verò Iuocostatus ostendendum,
 quod

a in d. c. sicut.
 b arg. c. ad au-
 dientiã, de pre-
 script. Specul. l.
 2. de instrum.
 edit. §. restat.
 Notariorũ in-
 strumentum.
 c arg. c. estimo-
 nium de test. l.
 si aliquid. C. de
 suscept. Pre-
 po. & arcar.
 d Bald. in l. fin.
 C. de eden. Ar-
 chid. in c. sicut,
 dist. 15.
 e arg. c. 7. &
 ibi gl. vt ecclẽs.
 ben. sine dimi-
 nis. conf.
 t arg. l. iube-
 mus, et ibi var.
 C. de sacros. ec-
 cle. Archid. in
 d. c. sicut, dist.
 16. & in c. non
 licet, dist. 10.
 g arg. ca. quo-
 niam, et ibi gl.
 et DD. de prob.
 bat. & Spec. d.
 loco de instru-
 edit. §. instru-
 mentum.
 h Specu. d. loco
 de instr. edit.
 i arg. c. in di-
 lecta. de confir-
 vil. Hostie. lo.
 And. & Pan.
 in d. c. sicut te.
 k Spec. d. loco
 de instrum. edit.
 §. restat.
 l d. c. i. me cler.
 vel mona.
 m in c. 1. de cle-
 vena. Iuoc. par.
 descr. cap. 366.

a par. 4. decret.
cap. 103. c. quo
randa. dist. 4.

Deplorabile pa
pa clericorum
venationem.

Venatio vita
infelicitissima.

Venatio nū
quam legitur
sanctum.

b. In psal. 90.
c. in c. Esau.
dist. 80.
c. Matth. 4. ca.
c. Marci. 1.

quod Episcopus vel clericus nullo modo venatione
beat insistere, hæc ex rescripto Nicolai Pape ad
num Archiepiscopum adfert verba: Quomodo
latione fidelium auribus nostris intimatum est.
Lanfredus Episcopus, qui & iuuenis dicitur, venatio
sit deditus. Quod vitium plurimos, etiam de clericali
catalogo, genere dūtaxat Germanos & Gallos
rentes implicat. O miseram vitam hominum, & ma
me sacerdotum, qui dum lucrandis fidelibus delectantur
sistere, venandis feris incumbunt, & quos capere
tet homines, capiunt aues, & bestias, qui deo
bus student animantium, vitam suarum amant
marum. O infelicem vitam super omnem vitam
in quo magis quisque carnalis apparet, quam in
vita? Venatorum enim vita nil præter carnalitatem
qua dum quisque permansit, nunquam probatur.
Nam vt B. dixit Hieronymus^b, venatorem
legimus sanctum. Væ huiusmodi Praefulibus, qui
debent Petrum, Andream, Iacobum, & Iohannem
bus à Domino dictum est: Venite post me, facite
piscatores hominum) ad imitationem suam
quorum & discipuli sunt, magis Nemroth & Iuba
lem, atque Esau reprobos imitantur, qui huiusmodi
inventionibus incubuisse referuntur. Oportet
ternitatem tuam synodale cum Episcopis, &
neis tuis conuocare concilium, & hunc saluandū
quius Episcopum conuenire, atque illi pastoralis
ritate præcipere, quatenus ab omnium belu
volucrum venatione penitus alienus existat. Qui
parere cōtempserit, & pro venationis declinatione
bis admonentibus obedire distulerit, à vestro
excōmunicatus abscedat. Quod si in hoc communi
huc apparuerit, à ministerio cessare debet.

Præterea, quia supra diuersis in locis demōstratum
est, Canonicos, aliosque beneficiatos, debere
officia per se in ecclesia decantare, eò nunc demōstratum
est ipsorum venatio, quod illam non sine maximo
puli scandalo, & diminutione cultus & officii
cian. Quis enim putet illum iustum, & legitimum
fructuum, reddituum, prouentuum sui beneficii

venationis chori possessorem, qui primo diluculo non
 ecclesiam causa diuini officij illic peragendi vadat,
 propter quod habet beneficium, sed surgens, congregat
 canes, disponit retia, canes producit, saltus, siluaque
 intrat: Serulos secum pertrahit (fortasse magis
 ecclesiam propensos & festinantes) & voluptatibus
 peccata accumulans aliena, reum se tam de suo de-
 bito quam de perditione seruorū facit^a. Quid autem
 de illis, qui famulos suos & alios, etiā Do-
 minicis ac festis diebus ad venationem seducere non
 erubescunt, neque verentur? Animaduertant, quāso,
 quod D. Augustinus dixerit^b: Obseruemus, ait, diem
 Dominicam fratres, & sanctificemus illam, sicut anti-
 quum preceptum est de Sabbato, dicente Legislatore: A
 vespere usque ad vespeream celebrabitis Sabbata ve-
 strā. Videmus ne otium nostrum vanum sit, sed à ve-
 spera diei Sabbati usque in vespeream diei Dominicae,
 occupati à rurali opere, & ab omni negotio, soli di-
 uino cultui vacemus. Sic quoque sanctificamus ritē
 cultum Domini. Veniat ergo, cuiuscumque possibile
 sit, ad vespertinam atque nocturnam celebrationem,
 ut in conuentu ecclesie pro peccatis suis Deum
 roget, hoc non possit, saltem in domo sua oret, &
 non negligat Deo soluere votum, ac reddere pensum
 meritis. In die verò nullus se à sacra Missarum cele-
 bratione separet, neque otiosus quis domi remaneat,
 sed ad ecclesiam pergantibus, neque in venatione
 occupet, & diabolico mancipetur officio, circumua-
 gando campos, & sylvas, clamorem & cachinnum ore
 canens, non gemitum, nec orationis verba ex intimo
 pectore ad Deum proferens.
 Suprà quoque quia dictum est, clericos debere esse
 venatos, certe venari non possunt. Nam per hoc non pi-
 j, sed mali, & impij esse dicentur. Siquidem vt D. Hiero-
 nymus ait, Elau venator erat, quoniā peccator erat:
 venator non inuenimus in scripturis sanctis, sanctum
 autem venatorem: piscatores inuenimus sanctos. Ita-
 que intolerabilis etiā videtur ille abusus, quo ab ec-
 clesiasticis quibusdam D. Hubertus, quondam Leo-
 nis primus Episcopus, tanquam venatorū patronus
 colitur,

^a c. an pntatio. dist. 86.

^b serm. 251. de temp.

^c in psal. 90. et in c. Esau. dist. 86.

colitur, in hisce præfertim prouincijs Belgicis: dum feſto ipſius magna ſolènitare exteriori miffam inſulam quaſi honorem, & memoriam celebrari curant, ad offeritorium canes ſuos venaticos ſecum adducunt, vt inter tremenda iſta myſteria videre ſit manum canum inter ſe colludentium, vel pugnantium intemperantiam, & latratibus ſuis in eccleſia perturbare conentur. Quod quàm ſit Deo ingratum, & contrarium, Chriſtus ipſe ſuo opere demonſtrauit, cum factis de frumantibus gello, omnes vendentes, & ementes in templo, & boues, & columbas, eiecit, & numulariorum ſaſ, atque æs effudit, atque ſubuertit, dicens: Alia iſta hinc, & nolite facere domum patris mei, domum negotiationis: ſcriptum eſt enim: Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem feciſtis

a Matth. 21. c.
 Et Io. 2. cap.
 Burſar. lib. 3.
 decret. cap. 84.

ſpeluncam latronum. Si enim ea, quæ licite vendebantur in templo, & ad hoc emebantur, vt in templo offerentur Domino, ipſe ſic foras eiecit, & quaſo de hac canum, & venatorum inſolentia, & irreuerentia in extremo iudicio dicturus eſt. Praſertim Praſertim, & paſtorum in hoc abuſu conuenientia tolerantia pronuntiabit ſententiam? Si enim eccleſia locus angelorum, locus archangelorum, regia

b hom. 36. in
 epiſt. 1. ad Co-
 rinth.

lum ipſum eſt, vt D. Ioannes Chryſoſtomus ait, profecto indignum planè, ne dicam impium videtur huiusmodi in eccleſia tolerare abutuſum. Quidem hic nihil aliud, quàm ſancta ſonare deum, ſi domus Dei domus orationis vocatur, hoc debet quod dicitur; nec ibi aliud geri, aut recondi, ſan-

c cap. 3. et Bur-
 char. lib. 3. de-
 cret. cap. 85.

tres in concilio Turonenſi declararunt. Vbi cenſus Domini conſecratur, ibi angelorum præſentia dubitatur a deſſe. Vbi ſanctorum reliquæ venerantur, ne quid inhoneſtum appareat, quod deos ad orationem venientium offendant: ne quod ſanctia ſancta, omnia munda, & tantummodo ad ecclēſiasticum miniſterium pertinentia. Vtinam iſte abuſus ſuper hoc abuſu poſſemus nunc audire cenſuram & ſententiam. Patres verò in concilio Rhebenſi præſens quoque ſtatuerunt, referente B. Iuone, vt

d par. 3. decret.
 cap. 20.

domusque Dei à populis, iuxta dignitatem honoretur; canibus peruia non sit. Secularia iudicia, negotia, vel conloquia in ea non exercentur. Quia domus Dei locus orationis debet esse, non spelunca latronum, Concilio verò Mediolanēsi expressè statutum est; nemini cū venaticis canibus, vel volucribus in ecclesiam ingredi licere; & si ibi inueniantur, ab ostiario expelli debere, finito autem prædicto venatorum sacro, in honore, vt aiunt, D. Huberti celebrato, & hilariter sumpto ienaculo, omnes simul venatores venatum tunc vocant, cornibus, tubis, & clamoribus perstreptentes, & conturbantes plateas, siluas, atque saltus. Inde reuerenti comestatum veniunt latabundi, præsertim, si quis prædam retulerint; & noctem sequentem cornibus, tubis, & poculis ebibendis maxima cum lascivia trahunt infomnem. Et hæc omnia, proh dolor, in honorem & memoriam, vt aiunt, sancti Huberti; verum illud, quod D. Augustinus ad Aurelium Episcopo præfatis verbis scripsit: Comestationes, & ebrietas, non concessæ, & licitæ putantur, vt in honorem beatorum martyrum non solum per solennes dies, sed ipsi quis non lugendum videat, qui hæc non comens oculis inspicit? sed etiam quotidie celebrētur. Quæ sceditas, si tantum flagitiosa & non etiam sacrilega esset, quibuscumque tolerantia viribus sustentari putarem; cū tamen persuasissimum nobis habeamus, ex nulla historia authentica demonstrari posse D. Hubertum venationi operam dedisse postquam à D. Lamberto piis monitionibus, & exhortationibus ad militiam renūtiationem, reliquisset curiam, ad eam Ducis Puppini. Sed cū in Tongrensi parochia adhuc paganus versaretur, ipsi venanti Christum per cornua cerui apparuisse legitur, & ab eo ad D. Hubertum missum fuisse. Quod autem dicitur de sancto Eustachio, illum post sui ad Deum conuersionem conuentionem fuisse, nec hoc de illo credere possumus venaticis. Quandoquidem Simon Metaphrastes, cuius membra in historiis ecclesiasticis est autoritas, & fides, inquit quoque illum, dum adhuc paganus esset, in conuersione per apparitionem imaginis crucifixi inter

*Canes in eccle-
siapermittendi
non sunt.*

*a an. Dn. 1566
parte 2. tit. de
ostiaro. ex tit.
de eccles. et ca-
rum cultu.
Venatores quo-
modo festu D.
Huberti sui (vt
aiunt) patron.
celebrant.*

*b epist. 64. c.
c. 1. dist. 44.*

*An D. Huber-
tus ex Eusta-
chio post sui
conuersionem
venatores sue-
rit.*

*c apud Mola-
num in iudice
sanctor. Belgij.*

Sf cornua

cornua cerui conuersum, sed postea nunquam conuersum esse narrat. Itaque verisimilius est illum sanctitatem sibi non conciliaſſe venatione, sed de illa ante conuerſionem ſui, & ſanctitatem fecerat, penitentiam egiſſe; nec illum venatorem ex hoc uicariſſe.

a gloſ. in ca. 1. diſt. 34. et in c. Eſau. diſt. 86.

Hoſti. in ſum.

de cler. venat.

Panor. in d. c. 1.

de cler. venat.

Io. Monſol. in

præſt. utri. iur.

ad uerb. uenat.

b d. c. c. m. de

vel mo. et d. c.

1. et 2. de cler.

uenat.

c ſeſſ. 24. de

reform. cap. 12.

d d. c. 1. et ibi

Hoſti. de cler.

uenat. luo par.

6. de re. c. 288.

e Hoſti. in d.

c. 1. arg. c. mi-

ramur. de ſeru.

nō ordin. et lo.

And. in d. c. 1.

f Archid. in c.

1. diſt. 34. et

ibid. Præſt. A-

nan. in d. c. 1. de

cler. uenat.

g Diaz. in pra-

ctim. canon. c.

61. alleg. Hoſt.

et Auar. in c.

2. de cler. ven.

h in ſum. de

cler. uenat. Vi-

de Archidiacon.

in c. quorumlā.

diſt. 34.

i ſum. 1. de ſta.

monach. vel

Canon. regul.

ſeſſ. 24. de

reform. cap. 12.

d d. c. 1. et ibi

Hoſti. de cler.

uenat. luo par.

6. de re. c. 288.

e Hoſti. in d.

c. 1. arg. c. mi-

ramur. de ſeru.

nō ordin. et lo.

And. in d. c. 1.

f Archid. in c.

1. diſt. 34. et

ibid. Præſt. A-

nan. in d. c. 1. de

cler. uenat.

g Diaz. in pra-

ctim. canon. c.

61. alleg. Hoſt.

et Auar. in c.

2. de cler. ven.

h in ſum. de

cler. uenat. Vi-

de Archidiacon.

in c. quorumlā.

diſt. 34.

i ſum. 1. de ſta.

monach. vel

Canon. regul.

Quare non temerè, neque iniuria omnibus Delin- uis, ſeu clericis venationes, & ſiluitice uagantur cum canibus; & accipitres, aut falcones habent pontificio^b, & à Sancta Tridentina Synodo^c ſtatutum eſt. Quod ſi Episcopuſ in hoc deliquerit, menſibus à communionem: ſi preſbyter, duobus me- conus, ab omni officio ſuſpendendus eſt^d. Delin- cono uerò puniendo, idem quod de diacono uenat- dum eſt. Alij uerò inferiores clerici pro ardeat^e ſuperioris puniendi ueniunt^e. Si uerò prædicti ſuperioris moniti ſeu correcti à venatione ceſſare noluerint, poni poterunt, non tam propter venationem, ſed propter eorundem inobedientiam^f. Ad eò autem clericum, qui con- fertim in ordine aliquo ſacro conſtitutus eſt, poſtea uenatio, quod huic prohibitioni per contrarietatem ſuetudinem derogari, ſed præſcribi non poſſit. Clericum ſi neceſſitas famis clericos urgeret, aut ſi apud lupi, aut ſimiles beſtiæ uincas, aut ſeges exuerent, ſtarent, tunc à venatione excuſari poſſunt. Si uero uel fructus quorundā beneficiorum in ſeris conſueuerint, ſicuti in quibuſdam prouincijs, tum illarum uenationem ſeu capturam per alium potius fieri proce- quam ut ipſimet capiant; propterea quòd uenationem Hoſtiensis inquit^h, uix ſine peccato fiat. Quod Canonice regularibus, & alijs monachis à Con- Papa quinto in Concilio Viennensi ſtatutum eſt, ut uenationibus, & aucupationibus omnes ſemper uenent, nec eis intereſſe, uel canes, aut aues venare per ſe, uel alios tenere præſumant, nec à familiaribus ſecum morantibus teneri permittant, niſi ſalutaria, uel garenas proprias, uel ius uenandi in alio loco berent, in quibus cuniculi, uel feræ aliæ forſitan quocafu hoc eis permittitur; dum tamen in ſeris, ſteteria, ſeu domos, quas inhabitant, aut conuen-

venaticos canes non teneant, nec venationi praerogiam exhibeant personalem. Qui vero recreationis causa, ad excitandum appetitum, seu naturalem calorem, sicutam sibi putant venationem; hoc frivolum plane esse videtur. Nam si clerico pauperi ad quaedam vicium illam facere permillum non sit, propterea quod alia ratione, honesto scilicet artificio illum sibi parare possit. Certe ad excitandum calorem naturalem, vel etiam appetitum, non est quod venatorum venatio permittatur; quandoquidem illam aliis diversis, & honestis modis, atque exercere potest: utpote deambulando, fabricando, avaro fodiendo, vel quid aliud simile extra tempus officij faciendo.

Canonici regales & alij monachi venationi personale non possunt exhibere praesertiam.
a Sylvest. in sum. in verb. venatio.
b c. clericus. 1. & 2. et c. presbyter. dist. 91. & c. 1. & ibi glo. & DD. de celebrat. missa.
c iuxta iura supra alleg.
Alia venatorum genera.
d c. fin. dist. 6.
e in c. donare. dist. 86.
f in c. qui venatoribus. d. dist. 86.
g in c. vident. d. dist. h l. 1. ff. de postul. Hof. 10. And. Pano. in d. cap. i. de cler. venat. Goffrid. et Hof. in sum. cod. tit. 10. Method. in prompt. utr. iur. ad verb. venatio.

S f ij De for-